

بررسی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر مهارت‌های زندگی دانش آموزان مقطع ابتدایی

فخرالدین پریدار^۱، فرامرز فرهنگند^۲، گلپزار تاجایی^۳، مرضیه رئیسی^۴

^۱ کارشناس علوم تجربی، اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی جناح، ایران ، fakhrraddinparidar@gmail.com

^۲ کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی، اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی جناح، ایران ، free_farahmand69@yahoo.com

^۳ کارشناس امور تربیتی، اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی جناح، ایران ، Sokoutbaran2019@gmail.com

^۴ کارشناس آموزش ابتدایی، اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی جناح، ایران ، Sokoutbaran5443@gmail.com

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر مهارت‌های زندگی دانش آموزان مقطع ابتدایی می‌باشد. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر چگونگی گردآوری داده‌ها توصیفی پیمایشی است. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل ۲۶۵ نفر از معلمان ابتدایی اداره آموزش و پرورش جناح در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ می‌باشد که با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای و با استفاده از جدول مورگان تعداد ۲۰۵ به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه می‌باشد که روایی محتوایی پرسشنامه مورد تأیید متخصصان قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۶ محاسبه شد. نتایج نشان دهنده‌ی آن است که طرح ارزشیابی توصیفی بیشترین تأثیر را بر مولفه‌ی مهارت خودآگاهی فراگیران داشته و بر سایر مؤلفه‌ها به صورت نسبی اثرگذار می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: آموزش ابتدایی، ارزشیابی توصیفی، مهارت‌های زندگی.

مقدمه

الگویی است که تلاش می‌کند بر خلاف الگوهای رایج ارزشیابی به جای کمی‌نگری به عمق و کیفیت یادگیری دانش آموزان توجه کند. در رویکرد آموزشی نتیجه مدار (کمی)، هدف‌ها، روش‌ها، ابزارها، برنامه‌ها، سازماندهی آموزشی و ارزشیابی از آن با توجه به بازده و نتیجه نهایی که همان رفتار قابل مشاهده است، صورت می‌گیرد. در این رویکرد دانش آموز منفعل، معلم فعال، محیط یادگیری بسته و غیر منعطف و شیوه ارزشیابی عمدتاً مبتنی بر آزمون‌های کتبی است. در حالی که در رویکرد آموزشی فرایند محور (کیفی)، هدف‌ها، روش‌ها، ابزارها، برنامه‌ها، سازماندهی آموزشی، و ارزشیابی از آن با توجه به توسعه فرایند‌های ذهنی و مهارت‌های تفکر صورت می‌گیرد. در این رویکرد دانش آموز فعال، محیط یادگیری مشوق فرایند‌های شناختی، نقش معلم تسهیل کننده ترغیب کننده و هدایتگر و شیوه ارزشیابی نیز بر مشاهده عملکرد و ارائه بازخوردهای مستمر به دانش آموزان مبتنی است. این رویکرد بر تحلیل مستمر فرایند آموزشی و یادگیری و ارائه بازخورد‌های بهنگام برای تحقق بخشیدن به اهداف آموزشی تأکید دارد [۶]. در حقیقت، به نظر می‌آید با توسل به این شیوه‌های کیفی با اطمینان و صحت بیشتری می‌توان تمامی ابعاد

دانش آموزان و همچنین تحولات عمیق و باطنی آنها را مورد بررسی و قضاوت قرار داد به علاوه به کارگیری این شیوه‌ها روش مطمئن‌تر و قابل اعتمادی برای ارزیابی ابعاد مختلف و عمیق تفکر مثل تفکر انتقادی، تحلیلی، منطقی و همچنین خلاقیت می‌باشد [۲].

در شرایط یادگیری گذشته رقابت‌های ناسالمی بین دانش آموزان حاکم بود و حتی دخالت و تنش‌های خانوادگی را نیز در برداشت. اما در حال حاضر با اجرای ارزشیابی توصیفی رقابت مناسب و سالمی بین دانش آموزان وجود دارد و دانش آموز در حالی که تلاش فراوانی برای کسب شرایط بهتر در یادگیری مفاهیم از خود نشان می‌دهد. دانش آموز دیگری را سد راه خود نمی‌داند. متأسفانه در مدارس ما شاهد پدیده‌ای به نام تقلب در بین دانش آموزان بوده ایم اما با اجرای این طرح این مورد نیز حذف شده است دانش آموز تلاش می‌کند بیشتر بداند و نیز حس همکاری و تعاون او در اجرای نقش سازنده اش در گروه تقویت می‌شود [۴]. بنا به عقیده هاشمی، تمرکز بر مهارت‌های اساسی یادگیری به طور مثبت با پیشرفت تحصیلی شده مرتبط است و این روش به طور خاص برای دانش آموزان با حداقل پیشرفت مهم است. از این لحاظ که آنها به طور مخصوص این مهارت‌های اساسی را نیاز دارند. بنابراین توجه به مهارت‌های زندگی به عنوان یکی از مهارت‌های اساسی یادگیری بسیار را اهمیت دارد [۷].

آموزش مهارت‌های زندگی به مجموعه‌ای از توانایی‌های خاص گفته می‌شود که زمینه‌ی سازگاری رفتار مثبت و مفید را فراهم می‌آورد و این توانایی، فرد را قادر می‌سازد که ضمن پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی خود، بدون لطمه زدن به خود و دیگران بتواند به شکل موثری با خواست، انتظارات و مشکلات روزانه در روابط بین فردی روبرو گردد. سنجش یکی از مهمترین و در عین حال مورد نزاع ترین فعالیت‌هایی است که معلمان در آن اشتغال دارند. بر طبق پژوهشی که توسط استیگینز (۱۹۸۷) انجام شده، سنجش یک سوم از زمان معلم را اشغال می‌کند. این امر یکی از دلایل اصلی انتقاد از سنجش است. بعضی منتقدان گفته اند که بهتر است این زمان به تدریس واقعی گذرانده شود. هر چند سنجش یک ابزار گرانبها برای معلمان و نظام‌های آموزشی است. سنجش به معلمان و مدارس کمک می‌کند تا ببینند آیا یادگیرندگان چیزی را که آموزش داده می‌شود را یاد می‌گیرند یا خیر [۵]. بدون شک ارزشیابی از دیر باز نقش مهمی در جامعه انسانی بازی کرده است و به علت همین نقش مهم و حساس